

Si tudi krave zaslužijo boljšo arhitekturo?

Idejna zasnova modularnega gospodarskega objekta v Srednji vasi pri Goricah

Andreja Toporiš, mentor: prof. Maruša Zorec, u.d.i.a., somentor: asist. Andrež Keršič, m.i.a., magistrsko delo 2024, UL FA, EMŠA

Ob besedi podeželje, marsikdo pomisli na umirjenost, zvok živali, vonj cvetlic, barvitost narave ... Tudi sama misel na kmetijo nas ponese v idiličen kraj, kjer stara mama in stari oče z družino v harmoniji obdelujeta polja, paseča živali in uživata v spoletni naravi.

Predstave o podeželju se kar naenkrat izgubijo, ko stopimo v realnost in sosed zopet živa gnojnico po travniku in zasmradi celotno okolico. Ko zgodaj zjutraj mukajo krave in bi ravno na ta dan malce pospal, nato pa še pozno v noč ropota traktor. Malokdo pomisli, kaj kmetijstvo pomeni za ljudi.

Vsak dan ugašajo tradicionalne družinske kmetije s svojimi pašniki, sadovnjaki, polji in makami. Te kmetije si prizadevajo za ohranjanje biotske raznovrstnosti, rodovitnosti tal, kakovosti voda, tal in zraka, prispevajo k podobni krajini ter pridelujejo zdravo hrano za vse nas.

Veliko kmetij preneha delovati, ker lastniki nimajo naslednikov, ki bi jim lahko predali svojo dediščino. Mladi namreč opazujejo starše, ki delajo neprekinjeno vse dni v letu. Namesto da bi na lep sončen dan odšli na izlet, se podajo na njivo, kjer nadaljujejo delo, ob koncu dneva so izčrpani in kljub trudu ter odrekanju v finančnih težavah. Zakaj bi torej mladi šli po taki poti in delali ves čas, če lahko najdejo boljše priložnosti drugje, kjer je življenje lažje?

Obuditev poti Srednje vasi

Obnovitev poti omogoča prebivalcem, da se umaknejo od vedno hitrejšega življenjskega ritma, ki se pojavlja tudi na podeželju. Ustvarja se manjkajoči skupni prostor, ki vsakane povezuje in ponuja notranje zavetje. Silkovita oblika potoka nam prinaša dodatna mesta, kjer se lahko v vročih poletnih dneh dotaknemo vode, uživamo v intimnih kotičkih z vonjem cvetočih travnikov, poslušanjem glase ptic in šumenjem potoka, ter se razgledujemo po znanih hribovskih vrhovih. Ta prostor postane kraj srečevanja, kjer lahko ob klopci z razgledom sosedom rečemo kakšno o vremenu, o prenehljih zimah, prevročih poletjih, sušah, poplavih, naslednji košnji ali pa preprosto le uživamo v spokoju narave.

Obuditev poti ob potoku

Na podeželju, med zelenimi polji in tihožitjem narave, živijo mladi, vsak s svojo zgodbo, a vendarle povezani v skupno izkušnjo življenja.

Matic

35 let, Kamnik

Matic iz Kamnika je odrasel na kmetiji, kjer je bilo trdo delo del vsakdana, a tudi vir velikega zadovoljstva in ponosa. Njegov oče se je dolga leta ukvarjal s kmetijstvom in so imeli približno 20 krav molznic. Matic je že od mladih nog rad pomagal na kmetiji in se z opazovanjem očeta učil.

Pozimi, ko se delo na travnikih umiri, pa dela v gozdu. Tam skrbi za sečnjico in spravilo lesa, kar prispeva k dodatnemu dohodku in hkrati ohranja gozdove v dobrem stanju. Matic verjame v pomen trajnostnega kmetovanja in skrb za naravo, kar je globoko zakoreninjeno v njegovem vsakodnevnem delu.

Marko

28 let, Srednja vas

Že od malega se je vozil s starši v traktorju, ko je odrasel, pa je nemudoma sedel sam za volan. Delo na kmetiji ga je vedno zelo veselilo, kar se je odražalo v njegovem navdušenju in prizadevanosti. Ker pa trenutne finančne razmere na kmetiji ne omogočajo, da bi tam delal s polnim delovnim časom, Marko dela kot varilec. Kombiniranje dela na kmetiji in službe je pogosto zahtevno, saj kmetijska opravila zahtevajo veliko časa in energije.

Markova želja je, da bi nekoč povečal kmetijo in se posvetil izdelavi mlečnih izdelkov. Tako bi si zagotovil dodatno dejavnost in povečal možnosti za popolno posvetitev kmetijstvu. Njegova želja vključuje ne le pridelavo mleka, temveč tudi ustvarjanje lastnih mlečnih izdelkov, kar bi prineslo večjo finančno stabilnost in prepoznavnost.

Vsak dan na kmetiji prinaša nove izzive in priložnosti za rast in napredek. Marko s ponosom gleda na svojo družinsko kmetijo in si prizadeva ohraniti tradicijo, hkrati pa želi uvajati nove ideje in izboljšave.

Lucija

32 let, Studor

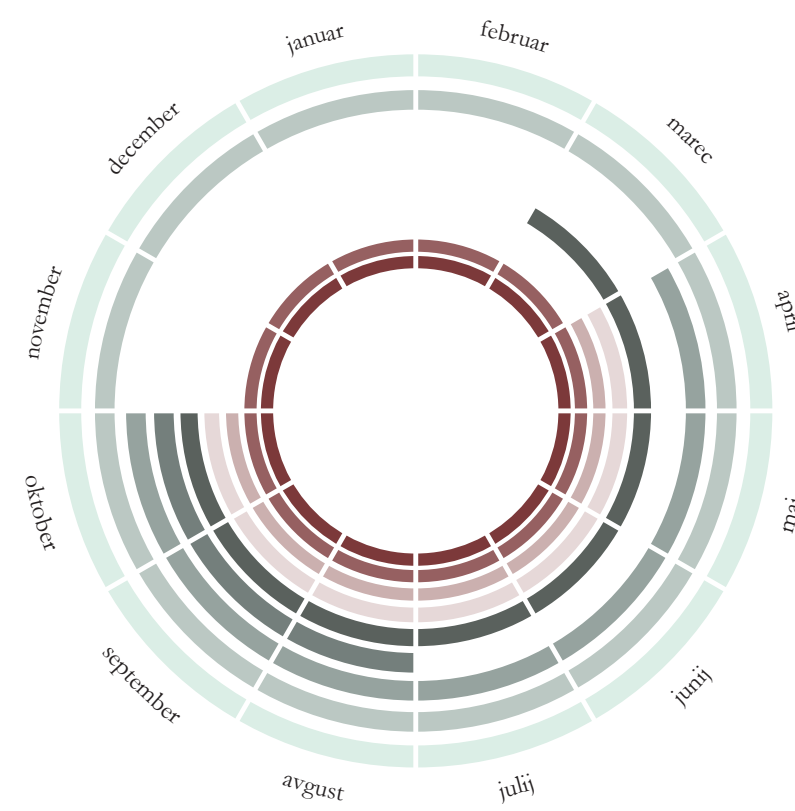
Že med šolanjem je Lucija pomagala doma in hodila na planino. Po končani šoli, na Filozofski fakulteti v Ljubljani, pa se je odločila, da bo ostala doma in se posvetila družinskemu sirarstvu. Danes dela kot sirarka, kar ji prinaša veliko zadovoljstva.

Poljeje je najlepši čas. Takrat se s kravami odpravijo na planino v Lazu. Tam na svežem planinskem zraku izdelujejo sir, ki ima poseben, neponovljiv okus.

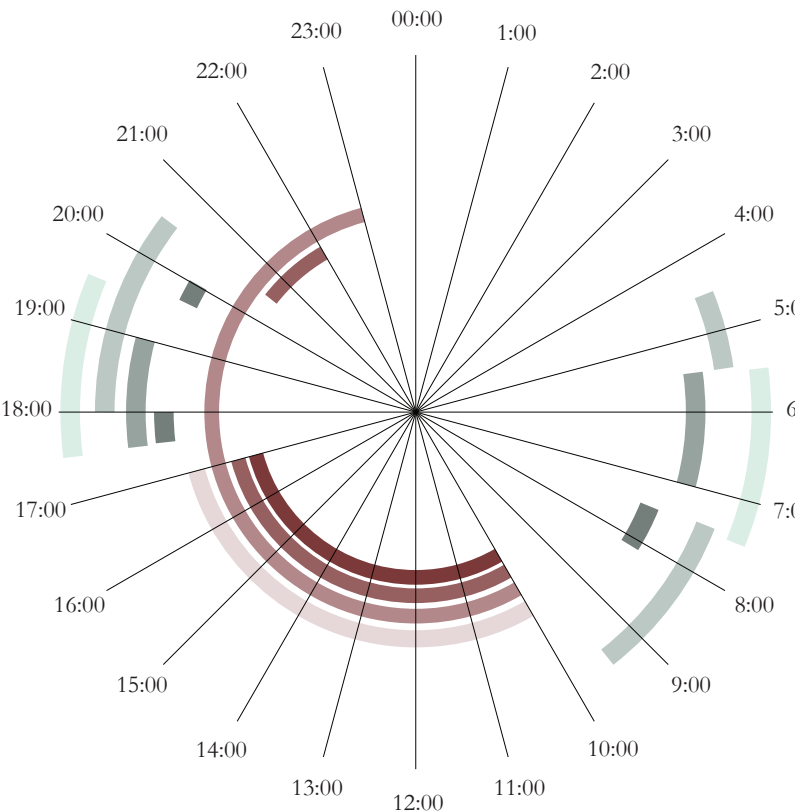
Njihova družina je tesno povezana z naravo in tradicijo. Vsak kos sira, ki ga izdelajo, nosi v sebi del njihove zgodbe, truda in ljubezni. Njihova kmetija ni le njihov dom, ampak tudi njihovo življenje in dediščina.

»... videnje, razumevanje in spoštovanje ljudi v njihovi pokrajini je ključnega pomena za ohranjanje in vrednotenje njihove kulture in načina življenja. Česar ne vidiš, te ne zanima.«

(James Rebanks, The Shepherd's Life, 2015)

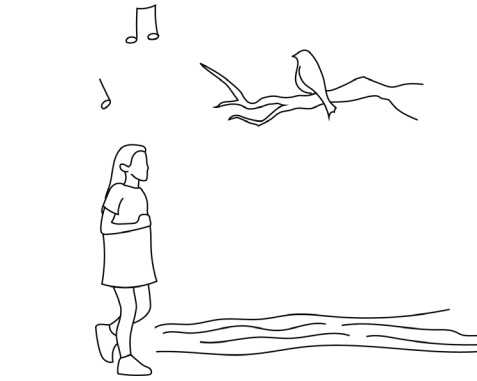
Shema izbranih opravil na kmetiji skozi celo leto

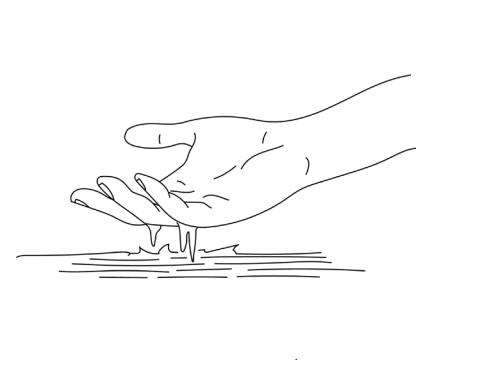
Shema opravljanja izbranih del na kmetiji Peruč

1: pogled

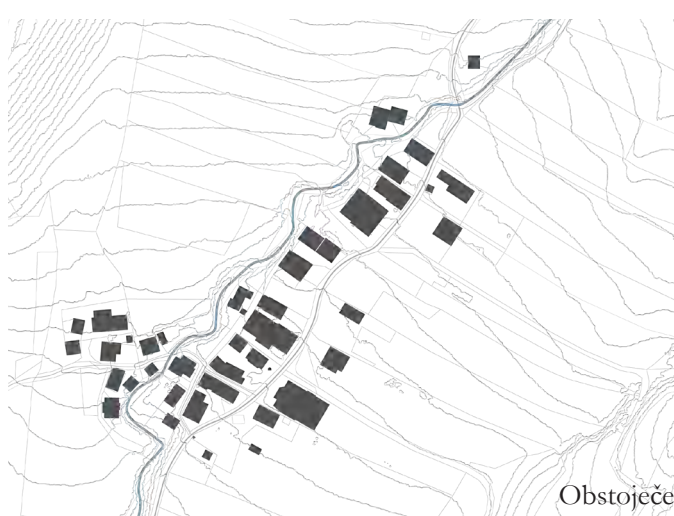
2: sluh

3: dotik

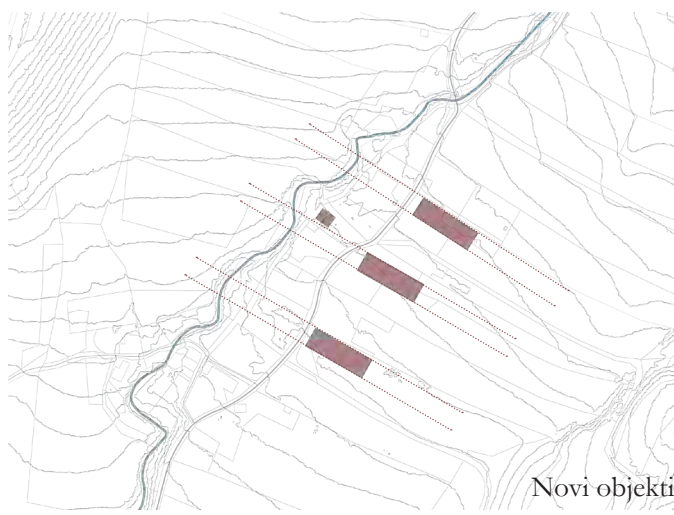
4: vonj

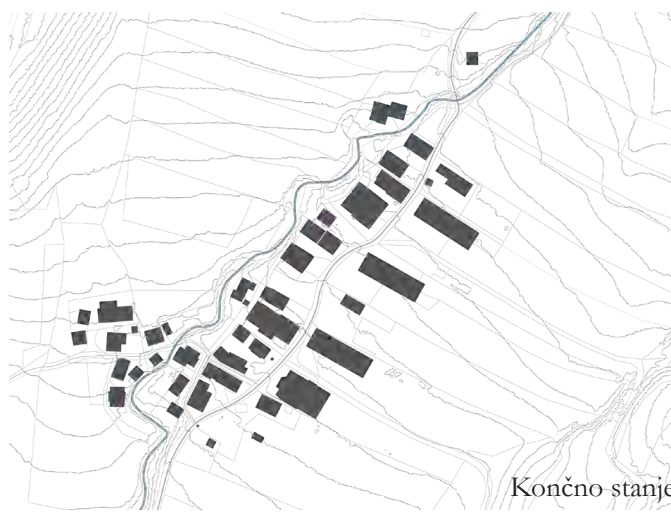
Obstoječe

Rušitev

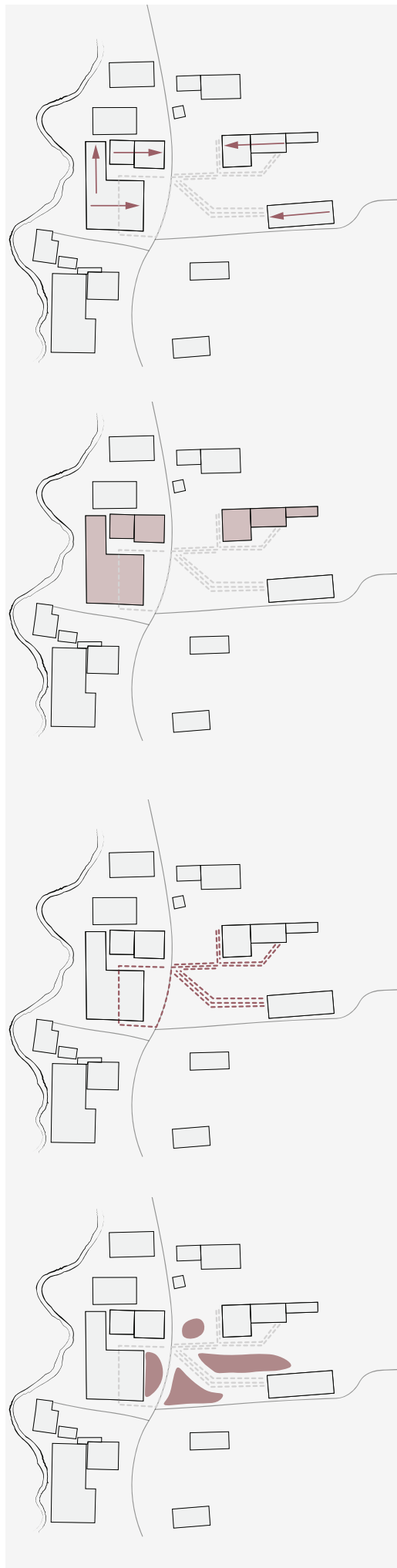

Novi objekti

Končno stanje

Obstoječe

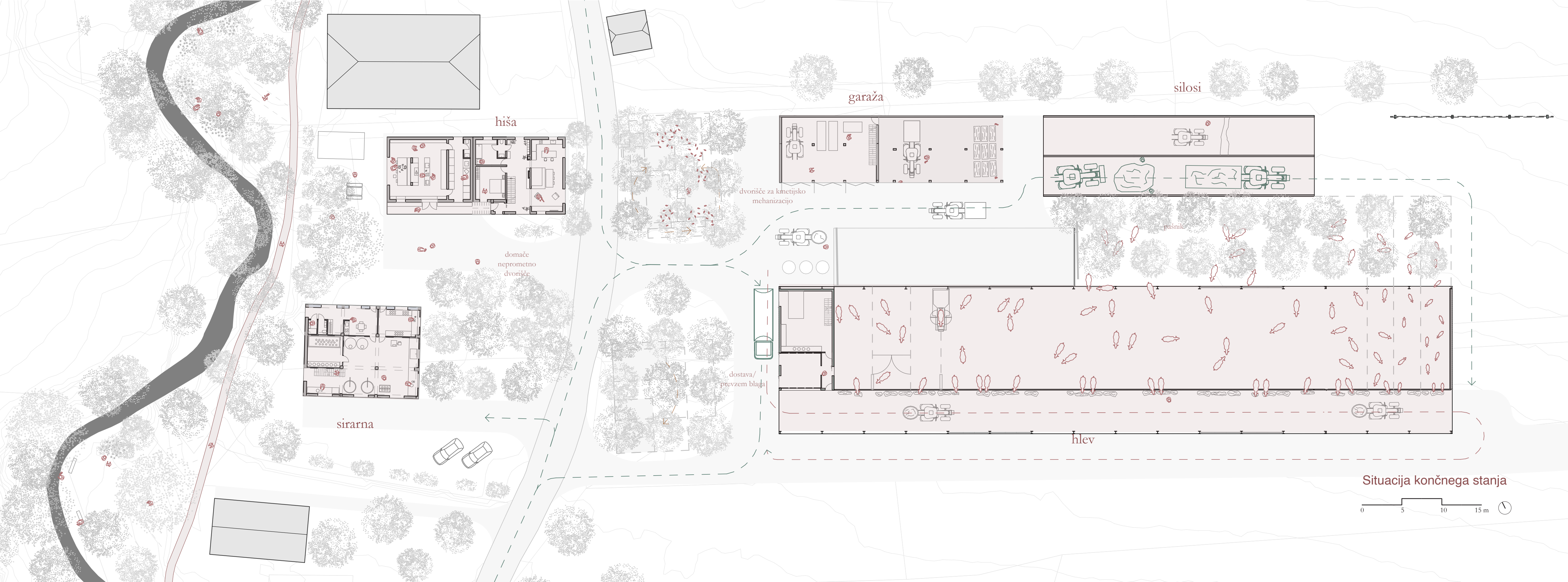
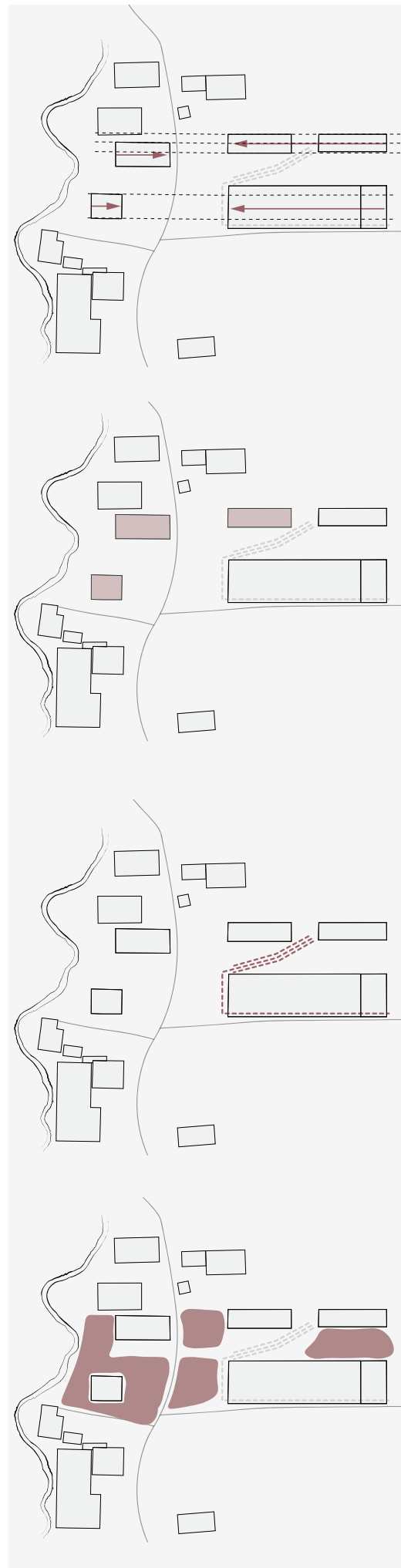
Orientiranje objektov na os ceste (ponovna vzpostavitev občestne zasnove)

Poenotenje objektov z enako vsebino

Vzpostavitev kraje delovne poti (prihranek na gospodarstvenem času)

Objekti in zelenje se prepletajo

Novo

“Zlasti dobro zgrajeni hlevi služijo dobremu počutju živali in s tem proizvodnji visokokakovostne hrane. Tako lahko vzorne konstrukcije hlevov vsekakor razumemo kot ambasadorje kmetijstva ter prispevamo k pozitivni podobi stroke v naši družbi.”

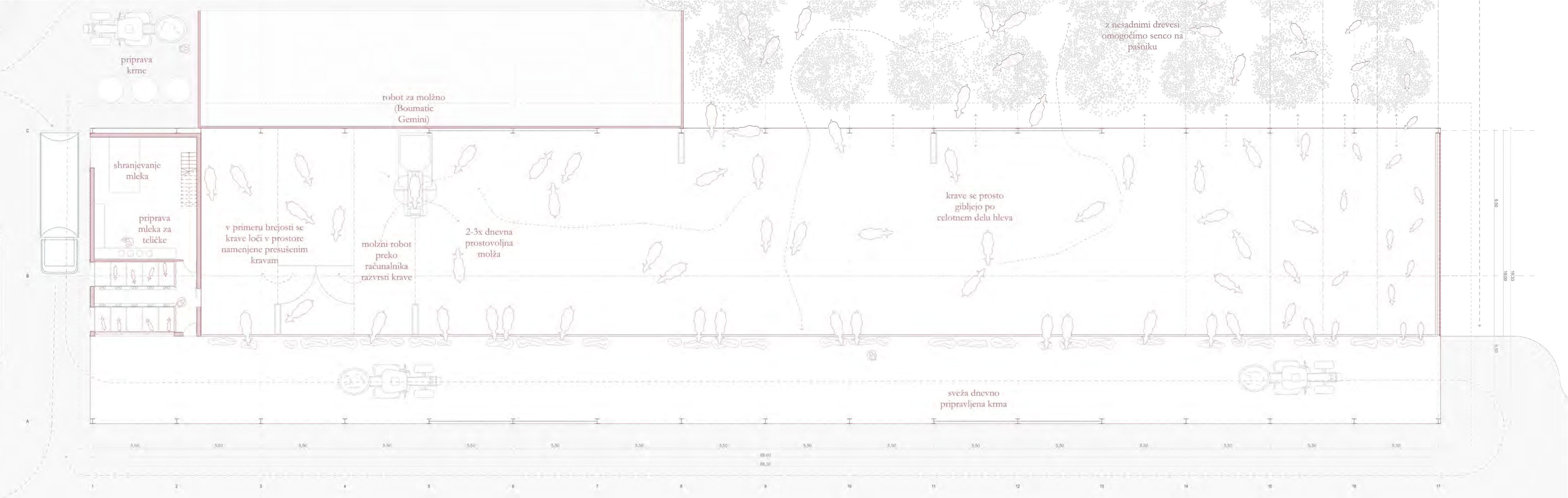
(Aicher Florian, 2018)

Med toplino doma in svežino sira

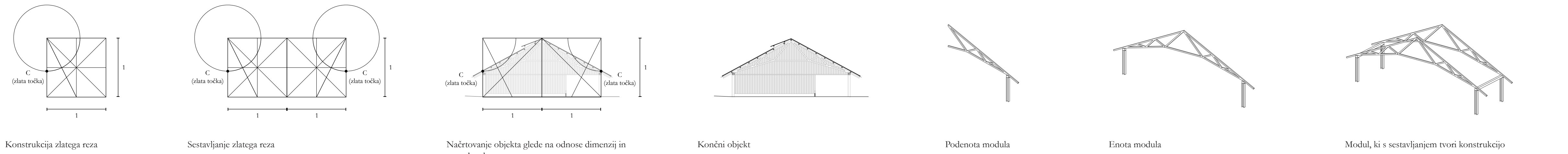
Svet znotraj hleva

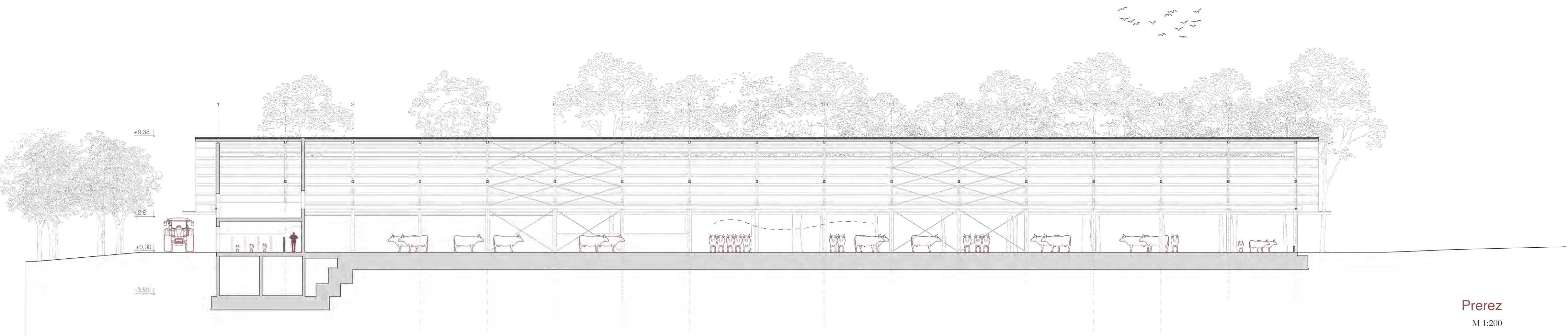
Tloris pritličja novega hleva

M 1:200

Modularnost objekta

Konstrukcija zlatega reza Sestavljanje zlatega reza Načrtovanje objekta glede na odnose dimenzij in uporabe zlatega reza Končni objekt Podenota modula Enota modula Modul, ki s sestavljanjem tvori konstrukcijo

Prerez

M 1:200

V objemu narave